

STOCKHOLMS TINGSRÄTT

DOM
Meddelad i Stockholm
2025-10-22Målnummer
FT 18961-24**PARTER****Kärande**JONATHAN Robin Ravelin, [REDACTED]
[REDACTED]Ombud: Lisa Greene och Elmer Jonstoj Berg
Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm**Svarande**Staten genom Justitiekanslern,
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: [REDACTED] och [REDACTED]

SAKEN

Skadestånd

DOMSLUTKäromålet ogillas.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND

Den 27 november 2023 tog Skatteverket emot ett dödsbevis avseende Jonathan Ravelin. Beviset var skrivet på en blankett från Socialstyrelsen och undertecknat av vad som framstod som en läkare vid Centralsjukhuset i Kristianstad. Den 28 november 2023 avregistrerade Skatteverket Jonathan Ravelin i folkbokföringen som avliden. Skatteverket skickade samma dag ett brev till den namngivna läkaren om att komplettera dödsbeviset med uppgift om det fanns skäl för polisanmälan, då detta inte framgick av beviset.

Jonathan Ravelin ringde till Skatteverket den 30 november 2023 och meddelade att han hade blivit felaktigt registrerad som avliden. Jonathan Ravelin fick då information om att han behövde besöka ett servicekontor för att identifiera sig. Dagen därpå besökte Jonathan Ravelin servicekontoret i Karlshamn och påtalade att han hade blivit felaktigt registrerad som avliden och ville att det skulle rättas till. Han identifierade sig med pass.

Skatteverket ringde sjukhuset den 4 december 2023. Vid telefonsamtalet uppdagades att det inte fanns någon läkare anställd på sjukhuset med det namn som hade undertecknat dödsbeviset avseende Jonathan Ravelin. Skatteverket beslutade samma dag att ändra sitt beslut att avregistrera Jonathan Ravelin som avliden. Skatteverket upplyste därefter Jonathan Ravelin via brev om Skatteverkets hantering av det aktuella ärendet och att myndigheten hade anmält händelsen till Integritetsskyddsmyndigheten.

Skatteverkets avregistrering av Jonathan Ravelin resulterade i att han fick svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi, agera som vårdnadshavare och bevaka viktig korrespondens.

YRKANDEN

Jonathan Ravelin har yrkat att Staten genom Justitiekanslern (Staten) ska förpliktas att till honom betala 20 000 kronor jämte ränta från den 30 oktober 2024, dvs. dagen för delgivning av stämningsansökan, till dess att betalning sker.

Staten har bestritt yrkandet, men vitsordat både kapitalbeloppet och sättet att beräkna ränta som skäligt i och för sig.

Jonathan Ravelin har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 2 107 kr. **Staten** har vitsordats beloppet som skäligt i och för sig.

GRUNDER**Jonathan Ravelin*****Staten är i första hand skadeståndsskyldig enligt EU:s dataskyddsförordning***

I november och december 2023 behandlade Skatteverket Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen. Personuppgiftsbehandlingen har bestått i att Skatteverket avregistrerade Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden genom förvaltningsbeslut och tillgängliggjorde uppgiften för både offentliga och privata aktörer. Denna personuppgiftsbehandling har varit felaktig eftersom Jonathan Ravelin inte är avliden. Skatteverket har i och med detta behandlat Jonathan Ravelins personuppgifter i strid med artikel 5.1 d i EU:s dataskyddsförordning.¹

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Personuppgiftsbehandlingen föregicks av att Skatteverket mottagit ett falskt fysiskt dödsbevis som avsåg Jonathan Ravelin. Skatteverket vidtog inga lämpliga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i dödsbeviset var korrekta innan Jonathan Ravelin behandlades som avliden i folkbokföringen.

Skatteverket borde ha kontrollerat om Jonathan Ravelin avlidit genom att kontakta honom eller den person som påstods ha utfärdat dödsbeviset, eller verifierat den påstådda läkarens behörighet genom att ta del av uppgifter från Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, eller vidtagit annan lämplig åtgärd. Skatteverket har därför också gjort sig skyldig till en överträdelse av artikel 25 i dataskyddsförordningen.

Skatteverket har genom överträdelserna av Jonathan Ravelins rättigheter enligt dataskyddsförordningen allvarligt kränkt hans personliga integritet. Den felaktiga behandlingen har resulterat i att Jonathan Ravelin fick svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi, agera som vårdnadshavare och bevaka viktig korrespondens. Jonathan Ravelin är därför berättigad till skadestånd med stöd av artikel 82.1 i dataskyddsförordningen. Staten har inte visat och kan inte visa att den inte på något sätt är ansvarig för den händelse som har orsakat skadan. Den skadeståndsgrundande händelsen består i att Skatteverket avregistrerade Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden genom förvaltningsbeslut och tillgängliggjorde uppgiften. Det är således Skatteverket som har utfört den skadeståndsgrundande handlingen och som bär ansvar för sitt beslutsfattande. Att den skadeståndsgrundande händelsen har föregåtts av brottsligt agerande från tredje part eller att ett sådant agerande har bidragit till händelsen frångår inte staten sitt ansvar.

Staten är i andra hand skadeståndsskyldig med stöd av bestämmelsen om konventionsskadestånd i skadeståndslagen

De negativa konsekvenser som drabbade Jonathan Ravelin med anledning av att han felaktigt behandlades som avliden i folkbokföringen har inneburit att han i praktiken begränsades i sina möjligheter att som privatperson och

medborgare verka i samhället. Hanteringen har inte haft stöd i lag eller i vart fall inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle. Behandlingen har därför, i andra hand, utgjort en överträdelse av Jonathan Ravelins rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.²

Skatteverket har genom överträdelsen av Europakonventionen orsakat Jonathan Ravelin ideell skada som med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt skäligen kan uppskattas till det yrkade beloppet. Skadeståndet är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen.

Staten genom Justitiekanslern

Staten är inte skadeståndsskyldig enligt EU:s dataskyddsförordning

Staten förnekar att man har behandlat Jonathan Ravelins personuppgifter i strid med artikel 5.1. d i dataskyddsförordningen. Personuppgiftsbehandlingen har inte varit felaktig, eftersom Skatteverkets registrering har varit korrekt gjord utifrån det underlag som låg till grund för den. Registreringen överensstämde med vad Skatteverket vid den tidpunkten kände till om de verkliga förhållandena.

Omständigheten att dödsbeviset var förfalskat framkom först efter avregistreringen. Det fanns inte någon anledning för Skatteverket att ifrågasätta uppgifterna i dödsbeviset vid tidpunkten för avregistreringen. Skatteverket har i samband med registreringen av uppgifterna i dödsbeviset gjort en kontroll som varit så långtgående som kan krävas i den här typen av massärenden. Skatteverkets åtgärder har således varit tillräckliga mot bakgrund av ändamålet med personuppgiftsbehandlingen. Skatteverket har vidtagit lämpliga åtgärder

² Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

för att säkerställa att personuppgiftsbehandlingen motsvarar förordningens krav i enlighet med artikel 25.1.

För det fall tingsrätten skulle bedöma att det har skett en överträdelse av dataskyddsförordningen är staten ändå inte ersättningsskyldig enligt artikel 82 i förordningen eftersom staten inte på något sätt är ansvarig för den händelse som orsakade skadan. Staten har vidtagit tillräckliga och lämpliga åtgärder för att personuppgiftsbehandlingen ska uppfylla dataskyddsförordningens krav och skadan har uppstått på grund av brottsligt agerande från tredje part. Skatteverket beslutade skyndsamt att ändra sitt beslut att avregistrera käranden som avliden när Skatteverket fick kännedom om att dödsbeviset var förfalskat.

Staten är inte skadeståndsskyldig med stöd av bestämmelsen om konventionsskadestånd i skadeståndslagen

Staten erkänner att avregistreringen av Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringsregistret har inneburit att ett ingrepp i hans rätt till respekt för privatliv har skett, dvs. att artikel 8 i Europakonventionen aktualiseras. Någon överträdelse av artikeln har emellertid inte har skett eftersom Skatteverket vid den aktuella avregistreringen har följt gällande lagstiftning och regelverk för när någon har avlidit. Regelverket är förenligt med skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i Europakonventionen. Staten har uppfyllt såväl sina positiva som negativa förpliktelser i förhållande till Jonathan Ravelin.

UTREDNING

Vid huvudförhandlingen har förhör under sanningsförsäkran hållits med Jonathan Ravelin.

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL**Tingsrättens prövningsordning**

Målet gäller skadeståndsskyldighet för staten på grund av överträdelse av dataskyddsförordningen och Europakonventionen vid hantering i folkbokföringen av personuppgifter avseende Jonathan Ravelin.

Tingsrätten prövar först om skadeståndsskyldighet föreligger enligt dataskyddsförordningen. Om tingsrätten kommer till slutsatsen att någon skadeståndsskyldighet inte föreligger enligt dataskyddsförordningen prövar tingsrätten därefter om någon sådan skyldighet föreligger med stöd av bestämmelserna om konventionsskadestånd i skadeståndslagen. Om storleken på ett eventuellt skadestånd eller ränta råder inte tvist.

Tingsrättens bedömning***Jonathan Ravelin har inte rätt till skadestånd enligt EU:s dataskyddsförordning***

Det har skett en överträdelse av artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen

Jonathan Ravelin har hävdad att Skatteverket har behandlat hans personuppgifter i strid med artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen. Personuppgiftsbehandlingen har enligt Jonathan Ravelin bestått i att Skatteverket avregistrerade honom från folkbokföringen som avliden genom förvaltningsbeslut och tillgängliggjorde uppgiften för både offentliga och privata aktörer.

I artikel 5.1 i dataskyddsförordningen anges de grundläggande principerna för behandling av personuppgifter. Av artikel 5.1 d framgår att de behandlade personuppgifterna ska vara riktiga och om nödvändigt uppdaterade. Vidare anges att alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att

personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Frågan om en personuppgift är riktig i dataskyddsförordningens mening ska bedömas och avgöras i förhållande till de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas (se Öman, Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m.- En kommentar [2025, version 3A, JUNO, kommentaren till artikel 5, led d).

Enligt 1 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481) innebär folkbokföring fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Syftet med folkbokföringen är att den ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Uppgifterna i folkbokföringen läggs direkt till grund för en rad rättigheter och skyldigheter för den enskilde, både i förhållande till samhället och till andra enskilda. Det är därför angeläget att uppgifterna är korrekta, dvs. överensstämmer med verkliga förhållanden. (Se propositionen Folkbokföringen i framtiden, prop. 2012/13:120 s. 34 och 35 och rättsfallet HFD 2019 ref. 9 p. 25). Den som avlider eller dödförklaras ska avregistreras från folkbokföringen (19 § folkbokföringslagen). Det är Skatteverket som beslutar i ärenden enligt folkbokföringslagen efter anmälan eller ansökan eller annars när det finns skäl till det (34 § samma lag).

Lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet kompletterar dataskyddsförordningen och tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet (1 kap. 1 och 2 §§). I folkbokföringsverksamheten får Skatteverket behandla personuppgifter för att tillhandahålla information som behövs för handläggning av bland annat folkbokföringsärenden (1 kap. 4 § första stycket 2). För detta ändamål får bland annat en uppgift om avregistrering av en person som avliden

enligt 19 § folkbokföringslagen behandlas i folkbokföringsdatabasen (2 kap. 3 § första stycket 13).

I detta fall har Jonathan Ravelin efter beslut av Skatteverket avregistrerats som avliden i folkbokföringen och en uppgift om det har behandlats i folkbokföringsdatabasen. Uppgiften har också tillgängliggjorts för ett stort antal statliga myndigheter och privata aktörer. Mot bakgrund av vad som ovan redogörs för om syftet med folkbokföringen och ändamålen för vilka personuppgifter får behandlas i folkbokföringsdatabasen kan tingsrätten inte dela statens uppfattning att personuppgiften om Jonathan Ravelin som avliden är riktig i den bemärkelse som avses i dataskyddsförordningen. Uppgiften har således inte överensstämt med verkliga förhållanden och ändamålet med behandlingen av personuppgifter i folkbokföringen kan inte enbart sägas vara att registrera inkomna personuppgifter. Tvärtom fattar Skatteverket – efter en prövning av om förutsättningarna för det är uppfyllda – beslut om avregistrering med anledning av dödsfall, behandlar den uppgiften i folkbokföringsdatabasen samt tillgängliggör den för bland annat andra myndigheter. En annan sak är att handlingar som kommit in i ett folkbokföringsärende får behandlas i databasen (jfr 2 kap. 6 § första stycket lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet) och att Skatteverkets beslut vilar på inkomna uppgifter.

Av det sagda följer att Skatteverket har behandlat Jonathan Ravelins personuppgifter i strid med principen om riktighet i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen i den bemärkelsen att en uppgift om att han avregistrerats som avliden behandlats i folkbokföringsdatabasen och den uppgiften tillgängliggjorts för ett stort antal myndigheter och privata aktörer.

Tingsrätten prövar härafter om någon överträdelse även har skett av artikel 25 i dataskyddsförordningen.

Det har inte skett en överträdelse av artikel 25 i dataskyddsförordningen

Enligt Jonathan Ravelin vidtog Skatteverket inga lämpliga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i dödsbeviset var korrekta innan Jonathan Ravelin behandlades som avliden i folkbokföringen. Skatteverket har därför, enligt Jonathan Ravelin, också gjort sig skyldig till en överträdelse av artikel 25 i dataskyddsförordningen.

Enligt artikel 25.1 i dataskyddsförordningen ska en personuppgiftsansvarig med beaktande av den senaste utvecklingen, genomförandekostnader och behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt riskerna, av varierande sannolikhetsgrad och allvar, för fysiska personers rättigheter och friheter, både vid fastställandet av vilka medel behandlingen utförs med och vid själva behandlingen, genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder vilka är utformade för ett effektivt genomförande av dataskyddsprinciper så att kraven i förordningen uppfylls och den registrerades rättigheter skyddas. Innehållet i artikel 25.1 i dataskyddsförordningen utgör en precisering av de allmänna skyldigheter en personuppgiftsansvarig har enligt artikel 24.1 i samma förordning.

Tingsrätten kan konstatera att det av utredningen framgår att den som likt Jonathan Ravelin felaktigt avregistreras som avliden i folkbokföringen drabbas av betydande olägenheter. Jonathan Ravelin fick således svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi och agera som vårdnadshavare. I grunden handlar det om att under en tid förlora delar av den praktiska rättshandlingsförmågan. Med beaktande av riskernas allvar framstår det som utgångspunkt alltså som angeläget att, som Jonathan Ravelin hävdar, åtgärder genomförs för att effektivt kunna upprätthålla dataskyddsförordningens principer om riktighet när det gäller hanteringen av personuppgifter i folkbokföringsärenden som handlar om avregistreringar med anledning av dödsfall.

Vid bedömningen av vilka åtgärder som kan krävas av den personuppgiftsansvarige, i detta fall Skatteverket, måste emellertid också beaktas sannolikheten för en felaktig hantering samt genomförandekostnaderna. Även personuppgiftsbehandlingsens art, omfattning, sammanhang och ändamål måste vägas in i bedömningen av vilka krav som kan ställas på den personuppgiftsansvarige. (Jfr artikel 24.1 och 25.1 i dataskyddsförordningen och Öman, Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m. - En kommentar [2025, version 3A, JUNO, kommentaren till artikel 25, första punkten.)

När det gäller hanteringen av dödsbevis hos Skatteverket har följande framkommit. Bestämmelser om läkares utfärdande av dödsbevis och dess innehåll finns i begravningslagen (1990:1144) och begravningsförordningen (1990:1147). Ett dödsbevis ska utan dröjsmål lämnas till Skatteverket (4 kap. 3 § begravningslagen). Ett dödsbevis kan komma in till Skatteverket antingen via en elektronisk tjänst eller med en fysisk blankett, vars innehåll fastställts av Socialstyrelsen. När en läkare rapporterar in ett dödsfall elektroniskt behöver läkaren legitimera sig digitalt och signera dödsbeviset. Den fysiska blanketten för dödsbevis skickas av Socialstyrelsen på förfrågan till vårdinrättningar, men den finns även tillgänglig på Socialstyrelsens hemsida såsom en bilaga till en föreskrift. När ett fysiskt dödsbevis kommer in till Skatteverket skannas handlingen in och ärendet får ett diarienummer kopplat till personnumret för den person som dödsbeviset avser.

Av utredningen framgår vidare att Skatteverket hanterar ett stort antal ärenden om registrering av dödsfall. År 2023 inkom till myndigheten ungefär 107 000 dödsbevis, varav ungefär 15 000 på en fysisk blankett. Under 2023 mottog Skatteverket två dödsbevis som kunde förmodas vara falska. Samma siffra för perioden januari-november 2024 var fyra sådana dödsbevis. Av en arbetsbeskrivning för Skatteverkets handläggare framgår att de ska vidta vissa åtgärder innan en person avregistreras från folkbokföringen som avliden. Således ska handläggaren jämföra personuppgifterna på det inkomna

dödsbeviset med de uppgifter som finns registrerade i folkbokföringen. Vidare ska enligt arbetsbeskrivningen kontrolleras att identitetsuppgifter om den avlidna personen, uppgifter om tid och plats för dödsfallet samt läkarens uppgifter finns angivet på dödsbeviset. Om det finns brister eller oklarheter i dödsbeviset som kan påverka registreringen av dödsfallet ska saken, enligt vad som sägs i arbetsbeskrivningen, utredas ytterligare innan avregistrering sker. När handläggaren har tillräckliga uppgifter i ärendet ska personen avregistreras i folkbokföringsdatabasen som avliden.

Av det ovan redovisade framgår enligt tingsrätten att risken för att någon med befintliga regler och rutiner felaktigt registreras som avliden med anledning av förfalskade dödsbevis är mycket liten. Som beskrivits ovan finns det, utöver de krav som ställs i författningar, också vissa organisatoriska åtgärder på plats för att bland annat minska risken för en felaktig personuppgiftshantering. I fråga om vilka åtgärder som Skatteverket skulle kunna vidta för att ytterligare minska risken för en felaktig personuppgiftshantering framgår av utredningen att det inte är möjligt att helt utmönstra möjligheten för läkare att använda sig av fysiska dödsbevis. Mot bakgrund av den stora mängden sådana bevis som inkommer till Skatteverket framstår det enligt tingsrätten vidare inte som proportionerligt att ställa krav på att Skatteverket, utan att omständigheterna i det enskilda fallet ger anledning till det, ska kontakta den läkare eller vårdinrättning som utfärdat dödsbeviset för att kontrollera äktheten. Med beaktande av den mycket låga risken för att dödsbevis är förfalskade kan det enligt tingsrätten vidare inte ställas krav på att Skatteverket, som Jonathan Ravelin fört fram som en möjlig åtgärd, kontrollerar dödsbeviset mot Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Detsamma gäller enligt tingsrätten tillskapandet av en direktåtkomst till det registret för Skatteverket genom författningsändringar.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten inte att Skatteverket har gjort sig skyldig till en överträdelse av artikel 25.1 i dataskyddförordningen. Eftersom tingsrätten ovan funnit att Skatteverket överträtt principen om riktighet i artikel

5.1 d samma förordning övergår tingsrätten emellertid ändå till att pröva frågan om staten är skadeståndsskyldig enligt artikel 82.1 i förordningen.

Staten är inte skadeståndsskyldig enligt artikel 82.1 i dataskyddsförordningen

Enligt artikel 82.1 i dataskyddsförordningen ska varje person som har lidit materiell eller immateriell skada till följd av en överträdelse av förordningen ha rätt till ersättning från den personuppgiftsansvarige för den uppkomna skadan. En förutsättning för att den personuppgiftsansvarige ska kunna hållas ansvarig är att denne har gjort fel (dvs. överträtt dataskyddsförordningen). Det finns en presumtion för att den personuppgiftsansvarige är ansvarig för skadan. Den personuppgiftsansvarige kan dock enligt artikel 82.3 befrias från sitt skadeståndsansvar om den visar att den inte på något sätt är ansvarig för den händelse som orsakade skadan.

I målet är ostridigt att Jonathan Ravelin lidit skada till följd av att han avregistrerades från folkbokföringen. Det finns alltså ett orsakssamband. Frågan är då om staten kan undgå skadeståndsskyldighet på den grunden att staten enligt artikel 82.3 dataskyddsförordningen kan visa att Skatteverket inte på något sätt är ansvarig för den händelse (överträdelse) som orsakade skadan. EU-domstolen har i sin praxis uttalat att den artikeln ska tolkas så att i de fall där en personuppgiftsincident har ägt rum till följd av agerande från it-brottslingar, som utgör en tredje part i dataskyddsförordningens mening, kan den personuppgiftsansvarige inte anses vara ansvarig för personuppgiftsincidenten. Enligt domstolen gäller det emellertid inte om den personuppgiftsansvarige har möjliggjort incidenten genom att åsidosätta någon av sina skyldigheter enligt dataskyddsförordningen. (Se EU-domstolens dom av den 14 december 2023, VB mot Natsionalna agentsia za prihodite, C-340-21, EU:C:2023:986, p. 71–74.)

I detta fall har den felaktiga personuppgiftsbehandlingen föregåtts av att ett dödsbevis förfalskats och skickats in till Skatteverket av en tredje part i

dataskyddsförordningens mening. Det har varit fråga om ett brottsligt agerande och tingsrätten har ovan funnit att Skatteverket inte har brustit i sin skyldighet att genomföra lämpliga organisatoriska åtgärder för att säkerställa att personuppgiftsbehandlingen vid ärenden om avregistreringar i folkbokföringen på grund av dödsfall utförs i enlighet med dataskyddsförordningen. Det har inte heller påståtts från Jonathan Ravelins sida att det funnits brister eller ofullständigheter i dödsbeviset som påkallade en noggrannare granskning av beviset än normalt. Sammantaget anser tingsrätten att staten förmått visa att Skatteverket i detta fall inte på något sätt är ansvarig för den händelse som orsakade skadan. Att det inte är den tredje parten som infört den felaktiga uppgiften om Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringsdatabasen eller som tillgängliggjort densamma för andra påverkar inte den bedömningen.

Av det sagda följer att det inte föreligger någon skadeståndsskyldighet för staten med anledning av bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Tingsrätten går därför vidare till att pröva om någon överträdelse har skett av Europakonventionen.

Jonathan Ravelin har inte rätt till skadestånd med stöd av bestämmelsen om konventionsskadestånd i skadeståndslagen

Enligt Jonathan Ravelin har Skatteverkets behandling av honom som avliden i folkbokföringen inneburit att han i praktiken begränsades i sina möjligheter att som privatperson och medborgare verka i samhället. Behandlingen har enligt honom inte haft stöd i lag eller i vart fall inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle. Den har därför utgjort en överträdelse av hans rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.

Enligt artikel 8.1 i Europakonventionen, som gäller som svensk lag, har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Det primära syftet är att skydda den enskilde mot ingrepp av staten i den skyddade rättigheten, dvs. en negativ förpliktelse för staten. Vidare

kan artikeln innefatta en positiv förpliktelse för staten att se till att enskildas rättigheter skyddas. (Se Danelius, m.fl., Mänskliga rättigheter i europeisk praxis – en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna [2022, version 6, JUNO], under rubriken Kapitel 11. Rätt till respekt för privatliv, familjeliv, hem och korrespondens, s. 444 och 445.) En inskränkning av någon av de rättigheter som anges i artikel 8.1 måste ha stöd i lag och vara nödvändig med hänsyn till bland annat vissa närmare angivna allmänna intressen (artikel 8.2).

Av 3 kap. 4 § första stycket skadeståndslagen (1972:207) följer att staten ska ersätta ska viss närmare angiven skada om den uppkommit till följd av att den skadelidandes rättigheter enligt Europakonventionen har överträtts från statens sida.

Det är i målet ostridigt att Skatteverkets åtgärd att avregistrera Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden inneburit ett ingrepp i hans rätt till respekt för privatliv. Det är emellertid tvistigt om staten därigenom gjort sig skyldig till en överträdelse av hans rättigheter enligt artikel 8.1 i Europakonventionen. Som Jonathan Ravelin valt att utforma sin talan i det avseendet ankommer det på tingsrätten att pröva om avregistreringen varit konventionsstridig på den grunden att den inte haft stöd i lag eller i vart fall inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle (artikel 8.2).

Som tidigare angetts ska enligt 19 § folkbokföringslagen den som avlider eller dödförklaras avregistreras från folkbokföringen. Beslut om avregistrering fattas av Skatteverket. Myndigheten fattar nästan alltid sådana beslut på grundval av dödsbevis. Enligt 4 kap. 2 och 4 §§ begravningslagen ska dödsbeviset utfärdas av läkare och det ska utan dröjsmål skickas till Skatteverket. Närmare bestämmelser om vad dödsbeviset ska innehålla finns i 13 § begravningsförordningen. I rättspraxis har antagits att beviskravet för att avregistrera någon från folkbokföringen till följd av ett dödsfall är att det klart framgår att någon avlidit (se rättsfallet HFD 2021 not. 31).

Att avregistrering från folkbokföringen ska ske när någon avlidit framgår alltså av lag. I Jonathan Ravelins fall har beslutet om avregistreringen fattas med anledning av ett dödsbevis som, i enlighet med vad som beskrivits tidigare, var utformat i enlighet med gällande författningar och föreskrifter. Tingsrätten anser därför inte att gällande lag eller beviskrav för avregistrering ("klart framgår") skulle ha åsidosatts i detta fall. Tingsrätten anser inte heller att det förhållandet att Skatteverket på grundval av fullständiga dödsbevis avregistrerar personer från folkbokföringen utan att exempelvis ta kontakt med utfärdande läkare eller vårdinrättning innebär att lagen tillämpas på ett godtyckligt sätt. Av det anförda följer att Europakonventionens krav på lagstöd har varit uppfyllt i detta fall.

Tingsrätten kan vidare inte dela Jonathan Ravelins uppfattning att behandlingen av hans uppgifter inte varit nödvändig i den mening som avses i artikel 8.2 i Europakonventionen. I den delen kan i huvudsak hänvisas till de överväganden som tingsrätten gjort i fråga om det skett en överträdelse av artikel 25.1 i dataskyddsförordningen samt vad som ovan angetts beträffande det regelverk och beviskrav som omgärdar folkbokföringsverksamheten och utfärdande av dödsbevis. Att det med rådande ordning finns en mycket liten risk för en felaktig avregistrering innebär enligt tingsrätten således inte att det – även ställt mot intresset av en effektiv folkbokföringsverksamhet – är fråga om en oproportionerlig inskränkning av den enskildes rätt till privatliv. Det sagda gäller även med beaktande av de förhållandevis långtgående konsekvenser som en felaktig avregistrering kan leda till.

Tingsrätten kommer sålunda till slutsatsen att någon överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen inte har skett. Jonathan Ravelin har därför inte rätt till skadestånd med stöd av bestämmelsen om konventionsskadestånd i skadeståndslagen.

Sammanfattning

Tingsrätten har kommit fram till Jonathan Ravelin inte har rätt till skadestånd enligt bestämmelserna om det i dataskyddsförordningen. Tingsrätten har även kommit fram till att statens agerande inte har inneburit någon överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen. Käromålet ska därför ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 12 november 2025. Prövningstillstånd krävs.

Martin Rhodin